

<i>Sygn. akt</i>	<i>III AUa 977/14</i>
------------------	-----------------------

WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia **15 lipca 2015 r.**

Sąd Apelacyjny w Rzeszowie, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

	Przewodniczący:	SSA Irena Mazurek
	Sędziowie:	SSA Alicja Podczaska (spr.) SSA Marta Pańczyk-Kujawska
	Protokolant	st.sekr.sądowy Małgorzata Leniar

po rozpoznaniu w dniu **15 lipca 2015 r.**

na rozprawie

sprawy z wniosku **J. W.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w J.**

o podleganie ubezpieczeniom społecznym

na skutek apelacji wnioskodawczyni

od wyroku **Sądu Okręgowego w Krośnie**

z dnia **5 września 2014 r.** sygn. akt **IV U 1008/13**

I. **zmienia zaskarżony wyrok jak też poprzedzającą go decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w J. z dnia 21 czerwca 2013 r. w ten sposób, że ustala, iż wnioskodawczyni J. W. począwszy od dnia 2 lipca 2012 r. podlega ubezpieczeniom społecznym z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej,**

II. **zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w J. na rzecz wnioskodawczyni J. W. kwotę 150 zł (sto pięćdziesiąt złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu w postępowaniu odwoławczym.**

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 21 czerwca 2013 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w J. stwierdził, że J. W. nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowemu, wypadkowemu i chorobowemu, jako osoba prowadząca pozarolniczą od 2.07.2012 r. W uzasadnieniu organ rentowy wskazał, że J. W. nie prowadzi faktycznie działalności gospodarczej, a jej zarejestrowanie miało na celu wyłącznie korzystanie z wysokich kwot świadczeń z ubezpieczenia społecznego.

W odwołaniu od powyższej decyzji wnioskodawczynie domagała się jej zmiany i ustalenia, że jest objęta ubezpieczeniem emerytalnym, rentowym, wypadkowym i chorobowym od dnia 2 lipca 2012 r., podnosząc że prowadziła działalność gospodarczą, polegającą na produkcji sztucznej biżuterii, co potwierdzają faktury na zakup materiałów i sprzedaż wytwarzanych materiałów.

Odpowiadając na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie, zarzucając że zgłoszenie wnioskodawczynie do ubezpieczeń społecznych z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej zmierzało do obejścia prawa, mając na celu tylko i wyłącznie uzyskanie świadczeń z ubezpieczenia społecznego w zawyżonych kwotach i jako takie jest czynnością nieważną. Na powyższe wskazuje chociażby dysproporcja pomiędzy wysokością kwot zadeklarowanej podstawy wymiaru składek, a zadeklarowaną lecz nieudokumentowaną kwotą obrotów za miesiąc lipiec 2012 r.

Wyrokiem z dnia 5 września 2014 r. Sąd Okręgowy Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Krośnie oddalił odwołanie.

Sąd ustalił, że J. W. od 14.11.2011 r. do 30.06.2012 r. pracowała w (...)” w S.. Od 2.07.2012 r. wnioskodawczynie zgłosiła się do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych i zdrowotnego oraz do dobrowolnego ubezpieczenia chorobowego jako osoba prowadząca działalność gospodarczą w zakresie produkcji i sprzedaży sztucznej biżuterii, deklarując za pełny miesiąc lipiec 2012 r. podstawę wymiaru składki w kwocie przekraczającej 9.000 zł. W tym samym miesiącu wnioskodawczynie dokonała zakupu materiałów do produkcji biżuterii na kwotę 182,81 zł, a uzyskała ze sprzedaży biżuterii rodzinie i znajomym kwotę 560 zł. Dalej Sąd ustalił, że od 3.08.2012 r. do 5.09.2012 r. oraz od 5.11.2012 r. do 20.03.2013 r. i od 22.03.2013 r. do 30.04.2013 r. wnioskodawczynie pobierała zasiłek chorobowy, a od 6.09.2012 r. do 31.10.2012 r. zasiłek macierzyński.

Sąd I instancji wskazywał, że do powstania obowiązku ubezpieczenia wymagane jest faktyczne prowadzenie działalności gospodarczej, to jest rzeczywiste działanie zarobkowe, wykonywane w sposób zorganizowany i ciągły. Samo zgłoszenie i wpis do ewidencji nie jest zdarzeniem ani czynnością równoznaczną z podjęciem takiej działalności. W okolicznościach rozpoznawanej sprawy, zadeklarowania prowadzenia działalności wcześniej wykonywanej na własne potrzeby oraz sprzedawania wyrobów krewnym nie może być mowy o prowadzeniu działalności gospodarczej, rodzącej tytuł do ubezpieczeń społecznych. Zdaniem Sądu I instancji zadeklarowana podstawa wymiaru składek powinna pozostawać w relacji do uzasadniającego ją każdomiesięcznego przychodu.

W apelacji od powyższego wyroku wnioskodawczynie domagała się jego zmiany i ustalenia, że wnioskodawczynie podlega obowiązkowo od 2.07.2012 r. ubezpieczeniu emerytalnemu, rentowemu i wypadkowemu oraz dobrowolnemu ubezpieczeniu chorobowemu, zarzucając naruszenie przepisów postępowania, a to art. 328 § 2 kpc, poprzez niewłaściwe zastosowanie, polegające na: braku wskazania dowodów, na których Sąd się oparł i braku ich oceny; sprzeczności między treścią wyroku, a jego uzasadnieniem; braku wyjaśnienia podstawy prawnej wyroku z przytoczeniem przepisów prawa. Dalej apelująca zarzuciła naruszenie przepisów postępowania, a to art. 235 § 1 kpc, w zw. z art. 210 § 3 kpc, poprzez brak ich zastosowania i oparcie rozstrzygnięcia na dowodach nie będących przedmiotem postępowania dowodowego przed sądem orzekającym tj. dokumentach znajdujących się w aktach sprawy IVU1141/13 tut. Sądu Okręgowego, dotyczących wyłączenia pracownika wnioskodawcy z ubezpieczenia społecznego, tym bardziej, że ZUS nie złożył żadnych wniosków dowodowych w tym zakresie, a dalej także błąd w ustaleniach faktycznych, polegający na przyjęciu, że wnioskodawczynie nie prowadziła pozarolniczej działalności gospodarczej oraz naruszenie prawa materialnego, a to art. 18 ust. 8 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, poprzez błędną wykładnię i przyjęcie, że zadeklarowana podstawa wymiaru składek powinna pozostawać w relacji do uzasadniającego ją każdomiesięcznie dochodu.

W odpowiedzi na apelację, organ rentowy wniósł o jej oddalenie, podtrzymując twierdzenie, że zgłoszenie wnioskodawczyni do ubezpieczeń społecznych z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej zmierzało do obejścia prawa, mając na celu wyłącznie uzyskanie świadczeń z ubezpieczenia społecznego.

Sąd Apelacyjny w Rzeszowie zważył, co następuje:

Apelacja wnioskodawczyni jest uzasadniona i wywołuje skutek w postaci orzeczenia reformatoryjnego.

Przedmiotem sporu w niniejszej sprawie było rozstrzygnięcie dotyczące braku lub istnienia tytułu ubezpieczenia społecznego J. W. w okresie objętym sporną decyzją ZUS. Tytułem obowiązkowego ubezpieczenia emerytalno – rentowego na podstawie art. 6 ust. 5 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t. jedn. Dz. U. 2015 poz. 121), chorobowego, jak i wypadkowego w oparciu o art. 12 ust. 1 w/w ustawy, jest zgodnie z art. 8 pkt. 6, ppkt. 1 prowadzenie pozarolniczej działalności gospodarczej na podstawie przepisów o działalności gospodarczej, przy czym na podstawie art. 13 pkt. 4 ustawy systemowej ubezpieczenie trwa od dnia rozpoczęcia wykonywania działalności do dnia zaprzestania wykonywania tej działalności, z wyłączeniem okresu, na który wykonywanie działalności zostało zawieszona na podstawie przepisów o swobodzie działalności gospodarczej.

Wymagane więc było ustalenie, czy wnioskodawczyni prowadziła działalność gospodarczą. Definicję ustawową działalności gospodarczej zawiera art. 2 ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej, jest nią zarobkowa działalność wytwórcza, budowlana, handlowa, usługowa oraz poszukiwanie, rozpoznawanie i wydobywanie kopalin ze złóż, a także działalność zawodowa, wykonywana w sposób zorganizowany i ciągły.

Sąd Okręgowy oceniając zgromadzony materiał dowodowy, uznał że wnioskodawczyni nie wykazała, że faktycznie prowadziła działalność gospodarczą, a ustalone okoliczności faktyczne, jak: zadeklarowanie podstawy wymiaru składek w wysokości znacznie zawyżonej w stosunku do przychodu, podjęcie działalności gospodarczej w stanie ciąży, sprzedaż wykonywanych wyrobów rodzinie i znajomym potwierdzają taką konkluzję.

Z powyższym stwierdzeniem zgodzić się nie można.

W orzecznictwie ugruntowany jest pogląd, że art. 20 Konstytucji RP ustanawia zasadę wolności działalności gospodarczej, podlegającej ograniczeniom ustanowionym tylko w ustawie i jedynie, gdy są konieczne z określonych w niej przyczyn, które jednak nie mogą naruszać istoty tej wolności (art. 31) - wyrok SN z dnia 9 grudnia 2008 r., I UK 138/08, OSNP 2010 nr 11-12, poz. 144, wyrok SN z dnia 23 czerwca 2009 r., III UK 24/09, LEX nr 518053

Dlatego przy definiowaniu działalności gospodarczej nie można wprowadzać ograniczeń, które nie wynikają z ustawy, brak jest także podstaw do ingerowania w sposób prowadzenia i wykonywania tej działalności (por. wyrok SN z dnia 4 listopada 2014 r., I UK 103/14, Lex 1544222). Powyższe stwierdzenie odnieść należy do ustaleń, że wnioskodawczyni wykonywała biżuterię na własne potrzeby w okresach, poprzedzających zarejestrowanie działalności gospodarczej, a już po podjęciu jej prowadzenia sprzedawała ją wyłącznie rodzinie. Żadna z powyższych okoliczności nie jest wystarczająca do przyjęcia, że wnioskodawczyni nie prowadziła działalności gospodarczej. Na względzie mieć trzeba, że wnioskodawczyni była w początkowej fazie prowadzenia działalności gospodarczej, a prowadzenie działalności gospodarczej to również proces polegający na stworzeniu odpowiednich warunków do jej wykonywania, a nie tylko faktyczne jej wykonywanie.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego utrwalony jest pogląd, że uzyskanie tytułu do ubezpieczeń społecznych w okresie ciąży, czy to poprzez podpisanie umowy o pracę, czy, jak ma to miejsce w rozpoznawanej sprawie zarejestrowanie działalności gospodarczej, nawet gdyby głównym motywem do tego działania było uzyskanie zasiłku macierzyńskiego nie jest naganne, ani tym bardziej sprzeczne z prawem (wyroki SN z dnia: 16 stycznia 2014 r., I UK 235/13, Lex nr 1444493, 6 lutego 2006 r., III UK 156/05, LEX nr 272549 i z 2 sierpnia 2006 r., I UK 61/06, LEX nr 1001285). Zamiaru ciągłego prowadzenia działalności gospodarczej nie podważa przewidywanie jej zawieszenia ze względu na ciążę albo konieczność opieki nad dzieckiem.

Odnosząc się do zarzutu dysproporcji pomiędzy deklarowaną podstawą wymiaru składek, a uzyskiwanym przychodem, w pierwszej kolejności przypomnieć należy, że w rozpoznawanej sprawie przedmiotem sporu jest kwestia podlegania wnioskodawczyni ubezpieczeniom społecznym z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej, nie zaś ustalenie wysokości podstawy wymiaru.

Dalej podkreślić należy, że Zakład Ubezpieczeń Społecznych nie jest uprawniony do kwestionowania kwoty zadeklarowanej przez osobę prowadzącą pozarolniczą działalność gospodarczą, jako podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne, jeżeli mieści się ona w granicach określonych ustawą z 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (tak: uchwała 7 sędziów SN z dn. 21 kwietnia 2010 r., II UZP 1/10, OSNP 2010/21-22/267)

Zauważyć także wypadnie, że właściwością stosunków ubezpieczenia społecznego jest występowanie szczególnego rodzaju zależności polegającej na tym, że objęcie ochroną ubezpieczeniową wiąże się z powstaniem obowiązku opłacania składek. Zależność ta nie przybiera jednak w ubezpieczeniu społecznym znamion wzajemności (ekwiwalentności) w znaczeniu przyjętym w prawie cywilnym. Oba elementy stosunku ubezpieczenia (składka ubezpieczeniowa oraz ochrona ubezpieczeniowa) nie są równoważne (wymienialne), bowiem zasada ekwiwalentności świadczeń jest w tym stosunku modyfikowana przez zasadę solidarności społecznej. Stosunków ubezpieczenia społecznego nie da się zatem zakwalifikować do stosunków zobowiązaniowych, nie można tu bowiem mówić, tak jak w przypadku cywilnoprawnych zobowiązań wzajemnych, o ścisłej współzależności składki i świadczenia. Składka w ubezpieczeniach społecznych jest wprawdzie osobistym wkładem ubezpieczonego, ale z przeznaczeniem na tworzenie ogólnego funduszu ubezpieczeniowego, z którego prawo do świadczeń czerpią ci ubezpieczeni, którym ziści się określone ryzyko socjalne (uchwała składu siedmiu sędziów SN z dnia 21 kwietnia 2010 r., II UZP 1/10, OSNP 2010, nr 21-22, poz. 267).

Z przepisu art. 13 pkt 4 tej ustawy wynika domniemanie faktyczne, że osoba wpisana do rejestru przedsiębiorców faktycznie prowadzi działalność gospodarczą. Możliwe jest jego obalenie, w tym celu nie wystarczy jednak wykazanie, że wnioskodawczyni sprzedawała wykonaną przez siebie biżuterię krewnym i znajomym, wręcz przeciwnie twierdzenia te potwierdzają, że działalność była prowadzona, a jej ryzyko ponosiła wnioskodawczyni. W tym kontekście należy dodatkowo podkreślić, że rozpoczęcie działalności jest zdarzeniem rodzącym skutki w sferze ubezpieczeń społecznych. Z jednej strony, powoduje objęcie ochroną ubezpieczeniową, z drugiej zaś, rodzi odpowiedzialność o charakterze osobistym. Obie sfery pozostają w parytecie, w tym znaczeniu, że zakwestionowanie tytułu ubezpieczenia jest możliwe tylko wówczas, gdy jest on fikcyjny (deklarowany, ale nie realizowany). Sytuacja tego rodzaju nie zachodziła w przedmiotowej sprawie.

Z podanych przyczyn orzeczono jak w punkcie I sentencji, na podstawie art. 386 § 1 kpc. O kosztach zastępstwa procesowego orzeczono w punkcie II na podstawie art. 98 kpc, przy uwzględnieniu taryfowych stawek tego wynagrodzenia przewidzianych w § 13 ust. 1 pkt. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej z urzędu (t. jedn. Dz. U. 2013 nr 461).